



1-meistoet te Léopoldville, Belgisch-Congo, begin jaren zestig

Het archief van George Martens

Rik De Coninck, Amsab-ISG

De Amerikaan George Martens werkte vanaf de jaren 1960 gedurende bijna veertig jaar in de internationale vakbondswereld, eerst bij het Centre Afro-Américain du Travail in Dakar, later bij het Internationaal Verbond van Vrije Vakverenigingen. Daar was hij verantwoordelijk voor vakbondsprogramma's rond mensenrechten en syndicale rechten in Afrika. Vooral de Franstalige landen behoorden tot zijn werkkterrein.

In 1999 kwam hij in contact met Amsab toen hij voor het tijdschrift *Brood & Rozen* een artikel schreef over de vakbonden in Congo.⁽¹⁾ Daarin beschrijft hij de moeilijke opkomst van vakbonden, de paternalistische houding van de Belgische vakbonden, de zwakke positie van de inlandse vakbonden bij de plotse toekenning van de onafhankelijkheid, het verlies van vakbondskaders aan politieke partijen en hun onderwerping aan het Mobutu-regime. Die analyse maakt hij ook voor de andere Afrikaanse landen: de vakbonden waren een sterke kracht bij het beëindigen van het kolonialisme, maar werden na de onafhankelijkheid meestal door monopolistische politieke partijen overheerst en verzwakt; in een meer recente fase moeten ze hun plaats weten te vinden in een meer complexe civiele maatschappij.

Vanaf 1982 was Martens betrokken bij de organisatie van regionale colloquia over vakbondsgeschiedenis in Centraal- en Westelijk Afrika. Die interesse leidde tot een zeer uitgebreide verzameling van periodieken en interne stukken van de vakbonden, en ook van boeken erover. Toen hij onlangs ziek werd, zocht hij naar een goede bewaarplaats voor zijn archief, maar er was nauwelijks belangstelling. Uiteindelijk besliste Amsab-ISG om deze niet zo evidente collectie op te nemen.

Het hier beschreven archief gaat niet over zijn bibliotheek - die zal binnenkort via een koepelbeschrijving consulteerbaar zijn - maar wel over al het ander materiaal dat Martens gedurende jaren verzamelde. Per land werden bundels gevormd die in het beste geval bestaan uit verslagen, statuten, nota's, nationale en sectorale akkoorden en vakbondspe-riodieken, maar die soms ook beperkt zijn tot documentatie over de sociale en politieke toestand in een land. Naast die landendossiers zijn er ook dossiers over panafrikaanse vakbondcongressen en over de politieke en sociale toestand in het koloniale Afrika.

(1) G. MARTENS, Congolese Trade Unionism: The Colonial Heritage. In: *Brood & Rozen*, (1999)2, p. 129-149.